

paa den vestlige Side, som, saa vidt jeg husker, havde det paafaldende smukke Navn: Lussebroen, ikke fordi det var en sundhedsfarlig Bro med Insekter til at brede Smitte og lignende, det var vist paa Grund af dens mindre gode Forfatning, at den havde faaet det skæmmende Navn.

Den virkelige Adgang til Øen, den, der senere blev benyttet af de Baaede, som fra Knippelsbro sejlede derud i de sidste Par Aar før Krigen, da der endnu var Petroleum at faa, var imidlertid ved den nordlige Ende af Øen. Der var for øvrigt kun en smal Rende, som Baadene maatte søge at finde Vej igennem, og der kan kun gaa en ganske lille Slup eller meget let Baad. Der findes dér et Bolværk, hvor man kan komme i Land, og naar man er kommet i Land, ligger der paa den vestlige Side af Vejen en Gaard, Amagerbøndernes Holmegaard. Paa den østlige Side af Vejen ligger der ogsaa en Gaard; jeg ved ikke, om det er et Marketeri eller en virkelig Gaard — det har jeg aldrig kunnet blive klar paa —, men det er i alt Fald en mindre Ting, der fremhæver sig i Øens Silhouet; naar man kommer sejlede langt borte, ligger den noget adskilt fra Holmegaard. Vandrør man ud ad Vejen, som fører Syd paa, ser man en god Fjerdingvej borte en tredje Gaard, der beboedes af en Familie, som er Oppassere for Amagerens store Kvæghorde. Her boede en Mand — han døde for en 2—3 Aar siden —, som hed Jakob, han kaldtes for øvrigt Indianeren, fordi han havde alle et Naturmenneskes skarpe Sanser. Jeg har været ude at fange Fugle med ham, og jeg har aldrig kunnet ønske mig en bedre Ledsager, der var ingen, der kunde efterligne Lydene saa godt som han, han var saa dygtig som nogen Indianer, lige saa dygtig som Coopers Chingakuk og Unkas til det Brug. Han levede af at passe Kreaturerne, og om Forsommeren samlede han Maageæg i den Tid, det var tilladt, og tog med Baadeladninger til København, om Efteraaret samlede han Champignons rundt paa Grønsværet. Nu er han død, men hans Familie lever. Og Dyr-Maleren Theodor Philipsen tilbragte mellem 20 og 30 Aar af sit Liv derovre og malede hver Sommer Kvæget. Enhver har set Theodor Philipsens berømte Dyrmalerier. Da han mistede Synet og ikke kunde male mere, stillede han dem til Auktion, og de blev nu under Krigen betalt med fabelagtige Priser. Det er ganske ypperlige Billeder. Kreaturerne er malede i alle mulige Stil-

linger, enkeltvis og i Flokke, baade halve og hele Hoveder, Faar og utallige Gæs — de er kun en Brøkdæl af Faarene i Retning af Græsningsretten.

Hele den sydlige Del af Øen er en eneste stor og aldeles flad Slette, men længere mod Nord ligger der en ved Kunst eller med Spade opkastet Høj, der hedder Harehøjen. Naar Øen staar under Vand, kan Harene, hvis de har Held dertil eller Intelligens og Tid nok, skynde sig derhen og anbringe sig oppe paa Højen, medens Vandet flyder nede omkring dem. Omtrent i Højde med denne Høj ligger et gammelt Kalkværk, der kan ses som en stor dyb Grav, fyldt med Vand, og paa Siden er Bunker af Affald, der er ikke mere nogen Drift. Mod Øst finder man endelig Sporrene af en nedlagt Gaard. Der staar nogle Træer. Paa selve Øen har man forsøgt at anlægge enkelte Plantager, en paa Øst-siden og en paa Vestsiden. Var der forsøgt med større Midler og større Energi, skulde jeg tro, at Resultatet var blevet bedre. Jeg kan ikke tænke mig andet, end at Forholdene er saaledes, at Træer, naar man sikrer dem ved Indhegning og en Smule Dige, meget vel vil kunne gro dér.

Det, jeg har nævnt, er imidlertid ikke det ejendommelige ved Øen, det ejendommelige er, at Øen ligger hen, som den har ligget i Aarhundreder, ja i Aartusinder, der er slet ikke gjort noget ved den. I Retning af Agerbrug finder man kun et og andet enkelt og spædt Forsøg, skønt Jordbunden ingenlunde kan kaldes daarlig, der er Kalk forneden og Kalkgrus og Muld, og Mulden paa den sydlige Del af Øen, som er den laveste Del, er saaledes, at der kan vokse højt og godt Græs, hvor Kreaturerne kan faa god Føde. Det er ejendommeligt derude at se de store Rullesten fra Isperioden. De ligger endnu urørte, medens de ellers overalt i Danmark er samlede ind og satte i Stengærder, der saa siden er kløvede og brugte til Brosten og Gravmonumenter, saa der snart ikke er flere Stengærder i Danmark. Men paa Saltholmen ligger Rullestenene, som de laa for mange Tusind Aar siden. Da jeg en Gang sammen med Julius Schjøtt sad paa saadant et Stengærde, sagde han til mig: „Derovre kan du se Københavns Kirke-taarne, men lige ud for dig kan du se, hvordan Danmark saa ud paa Gorm den Gamles Tid“. Jeg ved nu ikke, om der paa Gorm den Gamles Tid var saa store Besætninger af Heste, Køer, Faar og Gæs